

Nostoja Eurooppalaisesta demokratiasta

15.3.2022 Ulla Karvo, EU-asioiden päällikkö

Ulla.karvo@kuntaliitto.fi

”Moninaisuudessaan yhtenäinen” EU:n tunnuslause

- **Jäsenmailla omat kulttuurinsa, kielensä ja perinteensä**
- **-> silti samat yhteiset arvot, joita maiden kunnioitettava, jos haluavat olla Euroopan unionin jäseniä**
- **Demokratia** on yksi jäsenvaltioita yhdistävistä perusarvoista
- **-> vain demokratian pohjalle rakentuvat maat voivat olla EU:n jäseniä**
- **Perusarvoja; ihmisarvon ja ihmisoikeuden kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo ja oikeusvaltio**
- **-> yhdistävät jäsenvaltioita, tunnustettava nämä arvot, jos jäseniä**

Eurooppalainen pohja perusarvoille

- **Parlamentti, neuvosto ja komissio antoivat juhlallisen ilmoituksen perusoikeuskirjasta Nizzassa vuonna 2000**
- **Unionin perusarvot on vahvistettu EU:n perussopimuksissa ja EU:n perusoikeuskirjassa. Perusoikeuskirja on ollut oikeudellisesti sitova vuodesta 2009**
- **Euroopan komissio antoi 17.7.2019 tiedonannon toimenpiteistä, joihin komissio aikoo ryhtyä oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen lujittamiseksi unioissa**
- **-> vuosittainen tarkastuskierros ja oikeusvaltiota koskeva vuosiraportti**
- **Kevät 2021 sovittiin EU-varojen jäädyttämisestä, jos oikeusvaltioperiaate uhattuna -> Unkari ja Puola veivät asian EUTI:een**
- **EUTI antoi helmikuussa 2022 päätöksensä, että komissio voi jäädyttää EU-varoja oikeusvaltioperiaatetta rikkovien jäsenvaltioiden osalta**

Eurooppalaiset arvot

- **Perusarvot määritelty Lissabonin sopimuksessa (2009)**
- **Lissabonin sopimuksen myötä EU:ssa vahvistettiin virallisesti yhteiset kansalaisoikeudet sekä poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet**
- **Perusoikeuskirja**
 - kieltää sukupuoleen, rotuun ja ihonväriin perustuvan syrjinnän, myös uskonnon tai sukupuolisen suuntauksen perusteella tapahtuva syrjintä on kielletty
 - määrittellään oikeus tietosuojaan, bioetiikkaan ja hyvään hallintoon

Oikeusvaltioperiaate / demokratia

- Oikeusvaltioperiaate on EU:n ja sen jäsenvaltioiden välisen yhteistyön perusta
- Toimivaa **demokraattista oikeusvaltiota** ei voi olla ilman **perus- ja ihmisoikeuksia**
- Toisaalta perus- ja ihmisoikeuksien turvaaminen **edellyttää** kansanvaltaa ja oikeusvaltiota
- Oikeusvaltio on kansalaisten ja koko EU:n toiminnan ja **turvallisuuden** perusta
- Oikeusvaltiossa kaikki julkinen valta toimii aina **lainsäädännön** asettamissa rajoissa, **kunnioittaa demokratiaa ja perusoikeuksia koskevia arvoja** ja on **riippumattomien ja puolueettomien tuomioistuinten** valvonnassa
- Ilmaisun ja lehdistönvapaus
- -> oikeusvaltio / perus- ja ihmisoikeudet / demokratia kietoutuvat toisiinsa

Kansalaisten osallisuus

- EU:n toiminta perustuu **edustukselliseen ja osallistavaan** demokratiaan
- Kansalaisille taattava vaikutusmahdollisuus EU:n toimintaan (kansalliset parlamentit ja EP)
- **Päätöksenteon avoimuus** vahvistaa demokratiaa, lisää luottamusta ja edistää hyvää hallintoa
- Selkeä **viestintä** ja laadukas virkakieli
- Hyvää hallintoa edistettävä tarpeen vaatiessa lainsäädännöllä

Ajankohtaista

- **Pandemiakriisi- elpymisväline (väliaikainen väline? Yhteisen velan voimalla)**
- **Ukrainan sota; sotaan pakenevia useita miljoonia; taakanjako?**
- **Ukrainan EU -jäsenhakemus ei ole edennyt**
- **Puola ja Unkari -> oikeusvaltioperiaateongelmat; toimet jäädytetty?**
- **Talouden epävakaus, inflaatiokehitys; energian ja ruuan saanti ja hinta;**
- **-> vaikutukset EU:n yhtenäisyyteen**
- **Tulevaisuuskonferenssi 9.5.2022 ulos – keskustelu jatkuu sen jälkeenkin**

Ulla.karvo@kuntaliitto.fi



www.kuntaliitto.fi



VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Euroopan neuvosto demokratian puolustajana + hyvinvointialuevalmistelun tilanne

Neuvotteleva virkamies Markku Mölläri
15.3.2022

Mikä on Euroopan neuvosto?

- 47 Eurooppalaista jäsenmaata – suuri kirjo
- Päämaja Euroopan parlamentin vieressä Strasbourgissa
- Toimii kolmessa pilarissa: ihmisoikeudet, lainkäyttö, demokratia
- Perustettu 1949, Suomi mukana 1989 lähtien (Venäjä 1996)
- Ennen Suomen EU-jäsenyyttä, yksi keskeinen Eurooppalainen ”läntinen” järjestö
- Organisaatiossa mm. ihmisoikeustuomioistuin, kunta- ja aluekongressi

Mitä on demokratiapilarin työ?

- Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirja
- Työryhmät, täysistunto, valmistelu (bureau)
- Konventiot, suositukset, ohjeet
- Paperinmakuisesta luettavampaan muotoon
- Käytännölliset esimerkit korostuvat
- Isoja ad hoc kokonaisuuksia: finanssikriisi 2008, Covid-19
- Yhteistyö kansalaisjärjestöjen ja OECD:n kanssa
- Rapid response service – ajankohtaiset lainsäädännön ongelmat
- World Forum for Democracy

Onko työ konkreettista?

- Terms of Reference ohjaa työn painotuksia: nyt deliberatiivinen demokratia, 12 hyvän demokraattisen hallinnon periaatetta, ensi vuonna vihreä hallinto, koronakriisin vaikutus sosiaalipalveluihin
- Center of Expertise – asiantuntija- ja konsultaatiotoimisto
- Peer Review vertailut maiden kesken, mm Ukrainan suuri kunta- ja alueuudistus
- Suomessa otettu huomioon sote-uudistuksen valmistelussa: kongressilla oli selkeä mielipide alueveron tarpeellisuudesta
- Usean pilarin yhteistyö: tekoäly, vaalijärjestelmät

Mitä Suomi hyötyy Euroopan Neuvostosta?

- Kuntalain pohjalla Paikallisen itsehallinnon peruskirjan linjaukset
- Suomen lainsäädäntö on kehittynyttä ja tiivistä, se on hyvä vientituote verotusmallimme kanssa
- Oppimista hallinnon kokonaisarvioinnissa ja kehittämisessä käytännön tasolla
- Mm. kuntaliitokset, hallinnon läpinäkyvyyden ja luottamuksen lisääminen, palvelut, osallisuusasiat, äänestämisen kysymykset, tekoälyn kehitys eivät ole Suomellekaan helppoja
- Koronakriisi on osoittanut, että hallintotasojen välistä ja sisäistä vaaka- ja pystytason yhteistyötä tarvitsee kehittää Suomessakin

Kiitos!



Illustration:
The Effects of Good Government
by A. Lorenzetti - Sala del Nove
Siena, Italy (1339)

12

PRINCIPLES OF GOOD DEMOCRATIC GOVERNANCE

1. Participation, Representation, Fair Conduct of Elections
2. Responsiveness
3. Efficiency and Effectiveness
4. Openness and Transparency
5. Rule of Law
6. Ethical Conduct
7. Competence and Capacity
8. Innovation and Openness to Change
9. Sustainability and Long-term Orientation
10. Sound Financial Management
11. Human Rights, Cultural Diversity and Social Cohesion
12. Accountability

© Centre of Expertise 2018

■ The 12 Principles of Good Governance encapsulate fundamental values defining a common vision of European democratic governance.

■ Enshrined in the Strategy for Innovation and Good Governance at local level, the 12 Principles assist public authorities in improving governance and enhancing service delivery to citizens.

■ Toolkits, training materials and benchmarks, developed by the Centre of Expertise, are available to governments at local, regional and central level alike.

■ Local authorities that apply the 12 Principles may be awarded the European Label of Governance' Excellence (ELoGE).



www.coe.int/good-governance/



- <https://www.coe.int/fi/web/about-us>
- <https://rm.coe.int/the-congress-booklet-european-charter-of-local-self-government-finnish/168098bc6a>
- <https://www.coe.int/en/web/good-governance/cddg>
- <https://www.coe.int/en/web/good-governance/12-principles>
- <https://www.coe.int/en/web/good-governance/-/developing-metropolitan-governance-in-the-lviv-region>

Hyvinvointialuedemokratia: rakennustilanne 1

<https://vm.fi/-/alueen-hyvinvointia-rakennetaan-asukkaiden-ja-palvelujen-kayttajien-avulla>

Hyvinvointialueiden rakentaminen on talouden, palvelujen ja demokratian tasapainottamista. Äänestävät asukkaat, palvelujen käyttäjät ja työntekijät ovat rahan tavoin tärkeitä resursseja, joista on pidettävä hyvä huoli. On käytettävä aiempaa laajemmin näiden arjen asiantuntijoiden panosta palvelujen järjestämisessä.

Laissa ei ole asukkaille osallistumisvelvoitetta, mutta heille pitää järjestää mahdollisuuksia vaikuttamiseen. Hyvinvointialueen on tärkeää saada myös kansalaiset mukaan kehitystyöhön.

Alueellisen kansanvallan kulmakivistä säädetään useassa eri hyvinvointialuelain pykälässä: 22 § aluevaltuuston tehtävät, 29 § osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet, 32 § vaikuttamistoimielimet ja 41 § hyvinvointialuestrategia. Aluevaltuusto päättää keskeisistä talouteen ja toimintaan liittyvistä tavoitteista. Se hyväksyy hyvinvointialuestrategian, jonka osana ovat asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Aluevaltuuston on huolehdittava monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä. Aluehallitus asettaa lakisääteiset vaikuttamistoimielimet ja huolehtii niiden toimintaedellytyksistä.

Hyvinvointialuedemokratia: rakennustilanne 2

<https://vm.fi/-/alueen-hyvinvointia-rakennetaan-asukkaiden-ja-palvelujen-kayttajien-avulla>

Laki tarjoaa listauksellaan suuntaviivat keinoista, joita hyvinvointialue voi hyödyntää asukkaidensa osallistumisen tukena. Niitä ovat keskustelu- ja kuulemistilaisuudet, sekä asukasraadit; asukkaiden mielipiteiden selvittäminen; palvelujen käyttäjien valitseminen toimielimiin; palvelujen yhteissuunnittelu ja kehittäminen; asukkaiden ottaminen mukaan talouden suunnitteluun (osallistava budjetointi) sekä asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteisen asioiden suunnittelun ja valmistelun tuki.

Lista on joustava ja siitä voidaan edetä lain minimiä pidemmälle. Ajatus on, että jokainen alue löytää oman, sille luontevan ja sopivan tapansa järjestää kansalaisten mukaan ottaminen.

Kun kyse on kuntia suuremmista alueista, on luontevaa olettaa, että digitaalisuutta ja etäyhteyksiä käytetään aiempaa enemmän. Samaan aikaan korostuu ketteryuden tarve. Esimerkiksi kansalaisraateja ei ole käytetty meillä kovin paljon julkisessa hallinnossa: nopeasti reagoiva, palvelujen käyttäjistä koottu asukasraati voi olla tärkeä virheiden ehkäisijä ja toimintojen käytännön sujuvoittaja. Näin voidaan saavuttaa myös kustannussäästöjä. Alue voi itse päättää, rakentaako se ketterän ja modernin vai pohtivamman ja perusteellisemmän asukasraadin mallin – tai jotain niiden väliltä.

Hyvinvointialueen onnistumisessa keskeistä ovat yhteydet. Tiedon pitää kulkea joka suuntaan, asukkaiden kesken, viranomaisiin päin ja heidän välillään, sekä toimielimien välillä.

Hyvinvointistrategia sitoo kokonaisuutta yhteen ja suuntaa sitä tavoitteelliseksi. Sitä kautta toimintaan ja talouteen on odotettavissa tehoja: myös veronmaksaja saa rahoilleen vastinetta ja palvelujen käyttäjä luvattua laatua.

Hyvinvointialuedemokratia: rakennustilanne 3

- <https://vm.fi/-/alueen-hyvinvointia-rakennetaan-asukkaiden-ja-palvelujen-kayttajien-avulla>

Hyvinvointialueiden perustaminen tarjoaa demokratialle suuria mahdollisuuksia

Kun ajattelemme hyvinvointialueilla käynnistynyttä työtä, siinä on demokratian ja talouden paremman yhteyden kannalta suuria mahdollisuuksia. Edustuksellista päätöksentekoa valtuustossa täydentää ketterä asukkaiden ja vaikuttamistoimielimien osallisuuspanos. Niiden rinnalle voidaan rakentaa myös uutta, deliberatiivista eli keskustelevaa vaikuttamismallia. On tärkeää, että valittavat aluevaltuustot ottavat tämän huomioon hyvinvointialuestrategiaa hyväksyessään. Myös omalla esimerkillään ja sisäisellä kulttuurillaan ne ovat johtamassa hyvinvointialueen demokratiakokonaisuutta.

Asukkaiden osallisuuteen ja syvempään demokratiaan panostaminen on kokonaisuutena kannattava investointi.

Kuntademokratia?

- Hyvinvointialueiden kehitys haastaa myös perinteisen kuntademokratian
- Rahoituksen, tehtävien ja demokratian yhteensovittaminen
 - Kuinka VOS-järjestelmä toimii maan eri osissa?
 - Kuinka verotus toimii?
- Siirtyykö talouskriisi kunnista hyvinvointialueille?
- Mikä on visio uudesta kunnasta?
- Kuntapolitiikka käännekohdassa – raportti

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163805>

Kuntatalousohjelma

<https://vm.fi/kuntatalousohjelma>

Hyvinvointialueet: toimeenpano

<https://soteuudistus.fi/rahoituslaskelmat>

<https://vm.fi/-/kuntien-talousarviokyselyn-2022-tiedot-on-julkaistu>

<https://vm.fi/kuntien-tilinpaatoskortti>

Seuraa kevään 2022 päivitykset!

<https://www.tutkikuntia.fi/>

Mitä kuuluu pohjoismaiselle demokratialle?

Kuntademokratiaverkoston webinaari 15.3.2022:

Ajankohtaista demokratiasta meiltä ja muualta

Marianne Pekola-Sjöblom, Kuntaliitto

@M_PekolaSjoblom

Pohjoismaissa puhuttavat pitkälti samat kuntademokratian kysymykset

- Kunnallinen itsehallinto
- Luottamus
- Vaalijärjestelmä
- Luottamustehtävien houkuttelevuus
- Valtuutettujen vaihtuvuus
- Luottamustehtävien kasautuminen
- Keskustelukulttuuri, etiikka
- Luottamushenkilöiden häirintä ja uhkailu, vaalihäirintä
- Kuntalaisosallistuminen
- Poikkeusolojen vaikutukset



Kuntavaalit ja uusi valtuustokausi lähes joka vuosi jossain Pohjoismaassa

- **Suomi:** kesäkuu 2021
- **Tanska:** marraskuu 2021 (+aluevaalit)
- **Islanti:** toukokuu 2022
- **Ruotsi:** syyskuu 2022 (+alue- & parlamenttivaalit)
- **Norja:** syyskuu 2023 (+aluevaalit)



Kuntalaisosallistuminen yhteinen teema, esim.:

- **Ruotsissa** käynnistetty pohdintaa miten nuoria saataisiin enemmän osallisiksi kuntien ja alueiden kehittämiseen.
- Miten tavoittaa vaikeasti tavoitettavia asukkaita?
- Kansalaispaneelien käytön lisäämistä pohditaan, kokemuksia osallistuvasta budjetoinnista seurataan.
- **Norjassa** selvitetty kokemuksia lakisääteisten nuoriso-, vanhus- ja vammaisneuvostojen toiminnasta.
 - Tuore raportti 2022: [Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning.](#)



**Kiitos mielenkiinnosta &
hyvää kevään jatkoa!**



www.kuntaliitto.fi



VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kansallinen demokratiaohjelma 2025

Demokratia ja vaalit -yksikkö, oikeusministeriö



Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Ylätavoitteet

- 1 Osallistumisoikeudet ja vaikutusmahdollisuudet toteutuvat yhdenvertaisesti.
- 2 Tuodaan demokratia ja osallisuus toimintatapana julkishallinnon toiminnan keskiöön.
- 3 Luodaan puitteet pitkäaikaiselle ja johdonmukaiselle demokratian kehittämiseksi.
- 4 Luottamus yhteiskunnan eri toimijoiden välillä vahvistuu.

Yksityiskohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet

Osallisuus ja uudenlainen vuorovaikutus

Tavoite: Osallisuus ja demokratia ovat toimintatapana julkishallinnon toiminnan keskiössä

Toimenpiteet: Tuodaan demokratia ja osallisuus julkisen hallinnon strategiaan, tehostetaan vuorovaikutusta ja edistetään osallistumismahdollisuuksia

Edustuksellinen demokratia

Varmistetaan turvalliset, oikeudenmukaiset ja luotettavat vaalit, jossa mahdollisimman moni käyttää äänioikeuttaan

- Selvitetään vaalilain ja vaalijärjestelmän uudistamistarpeita ●
- Valmistellaan vaalilain muutokset maakuntavaalien osalta ▲
- Valmistellaan puoluelain muutos ja perustetaan sähköinen puolerekisteri
- Arvioidaan vaalirahoituslain muutostarpeet ●
- Selvitetään ja kokeillaan uusia tapoja äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi ●
- Toteutetaan toimenpiteitä vaalien turvallisuuden turvaamiseksi ja haitallisen vaalivaikuttamisen ehkäisemiseksi. ★

Suora ja osallistuva demokratia

Edistetään yhdenvertaista osallistumista vaalien välillä

- Selvitetään ja valmistellaan kansalaisaloitelakiin ja EU-kansalaisaloitelakiin liittyvät muutokset. ●
- Valmistellaan maakuntalain osallistumisoikeudet ja tuetaan niiden toimeenpanoa. ▲
- Helpotetaan kunnallisten ja maakunnallisten kansanäänestysten järjestämistä. ▲
- Tuetaan demokratiainnovaatioiden ja uusien osallistumismuotojen kokeiluja sekä niiden käytön laajentamista. ★

Hallinnon avoimuus, kuuleminen ja kansalaisyhteiskunta

Kehitetään valmistelun avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä

- Valmistellaan sähköinen avoimuusrekisteri ■
- Kehitetään ja otetaan käyttöön uusia kuulemismenetelmiä ja kehitetään kuulemiseen liittyvät indikaattorit. ★
- Tehostetaan hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan välistä vuorovaikutusta ja kehitetään verkkodemokratiapalveluja. ★
- Edistetään valmisteluun ja päätöksentekoon liittyvän tietopohjan saatavuutta ja ymmärrettävyyttä. ★
- Selvitetään mahdollisuuksia tukea kansalaisjärjestöjen varainhankintaa ja purkaa kansalaistoimintaa häiritsevää byrokratiaa. ★

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus ja nuorten osallisuus

Turvataan riittävä osaaminen ja valmiudet yhdenvertaiselle osallistumiselle

- Tarkastellaan opetussuunnitelmia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen osalta ja tuetaan niiden toimeenpanoa. ★
- Kehitetään demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta opettajan- koulutuksessa ja opettajien täydennyskoulutuksessa. ★
- Lisätään viranomaisten tietoisuutta lasten ja nuorten osallistumisoikeuksista. ★
- Vahvistetaan nuorten yhdenvertaista osallisuutta ja hyviä väestösuhteita. ★
- Edistetään vapaaehtoistyössä tehdyntöypanoksen ja osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. ★

● Valmistellaan parlamentaarissa vaali-, puolue- ja kansalaisaloitetyöryhmässä

▲ Valmistellaan sote-uudistuksen yhteydessä

★ Valmistellaan demokratiaohjelman koordinaatiotyöryhmässä

■ Valmistellaan parlamentaarissa avoimuusrekisterityöryhmässä

Valtioneuvoston periaatepäätöksen valmistelu demokratian edistämiseksi

- Tarkoitus linjata tulevaisuuteen tähtäävistä, hallituskaudet ylittävistä toimenpiteistä demokratian ja osallisuuden kehittämiseksi
- Pohjautuu demokratiaohjelman havaintoihin ja kokemuksiin
- Demokratiaohjelman väliraportti toimii periaatepäätöksen valmistelun pohjana
- Periaatepäätöksen sisällöt on tarkoitus sovittaa yhteen ministeriöiden tulevaisuusksausten kanssa
- Periaatepäätös valmistellaan avoimesti ja vuorovaikutteisesti

Periaatepäätöksen valmisteluajataulu (luonnos)



Kiitos!

Maria Wakeham-Hartonen

Laura Nurminen

Kansallinen demokratiaohjelma 2025
oikeusministeriön verkkosivuilla:

<https://oikeusministerio.fi/demokratiaohjelma-2025>



VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kuutosten yhteinen kestävä kehitys - työkaluja ja toimintamalleja

Kuntademokratiaverkosto

15.3.2022 Eveliina Kiema-Majanen

SDG-tavoitteiden strateginen johtaminen kaupungeissa-verkosto 2021-2023

- **Mitä:** Kuutoskaupungit Espoo, Helsinki, Oulu, Tampere, Turku ja Vantaa yhteiskehittävät työkaluja kestävyystavoitteiden paikalliseen toimeenpanoon ja tukevat toisiaan kestävyysmurroksen aikaansaamisessa Kuntaliiton fasilitoimana
- **Miten:** Vertaisverkosto laajeni projektin ajaksi rakenteellisemmaksi yhteiskehittämisen alustaksi, jolla Kuntaliitto fasilitoi tekemistä
- **Miksi:**
 - Kuutoskaupungit ovat edelläkävijöitä hiilineutraalisuudessa, VLR-raporteissa ja aktiivisia kansainvälisissä verkostoissa
 - YK:n Agenda2030:n 17 SDG-tavoitteen viitekehys on kuitenkin kokonaisuudessaan vähän käytetty kaupunkien strategisessa johtamisessa ja strategisten tavoitteiden toimeenpanossa
 - SDG-tavoitteiden lokalisointi eli paikallinen toimeenpano on jäljessä verrattuna muihin maihin
 - Suurilla kaupungeilla on erityinen rooli tienviitoittajana kestävä kehityksen edistämässä

Työkaluja ja toimintamalleja

Ensimmäisenä yhteiskehittämisen kohteena palvelumuotoillaan SDG-analyysiprosessi/hahmotustyökalu keväällä 2022

- tuloksena kaikille kunnille käyttöön konkreettinen ajattelu/keskusteluprosessityökalu SDG-tavoitteiden paikalliseen toimeenpanoon ja johtamiseen

Lisäksi sparraillaan erilaisia strategisen johtamisen toimintamalleja

- Kuinka SDG-tavoitteet saadaan valtavirtaistettua kaupunkien päätöksentekoon ja toimintaan?

SDG-verkosto kehittää kestävän kehityksen ekosysteemiä vuoden 2022 aikana ekosysteemikoulussa yhdessä Kuntaliiton, Ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelman ja Motivan kanssa

- Mitä kestävän kehityksen edistäminen on kaupunkien, kuntien ja eri organisaatioiden muodostamassa ekosysteemissä ja miten eri toimijat voivat tukea ja täydentää toisiaan?

SDG-tavoitteet ja kuntademokratia

Kuntademokratian kannalta oleellisimpia ovat sosiaalisen kestävyden, erityisesti sosiaalisesti kestävä osallisuuden tavoitteet

Oikeastaan kaikki SDG-tavoitteet ovat sosiaalista kestävyttä edistäviä, mutta erityisesti seuraavat:

- SDG1: ei köyhyyttä
- SDG5: sukupuolten tasa-arvo
- SDG10: eriarvoisuuden vähentäminen

Kuutoskaupungeilla on suunnitteilla paljon soke-osallisuutta edistävää toimintaa ja asukkaita pyritään osallistamaan mahdollisimman paljon myös kaupunkien SDG-työhön

Toimintamalleja ja ideoita kuntien päätöksentekoilmapiirin ja kestävyuden johtamisen kehittämiseksi

Kuntademokratiaverkoston webinaari 15.3.2022

Riina Rinta-aho @riinarintaaho

Ideoita ja apua kuntien päätöksenteon ja keskusteluilmapiirin kehittämiseksi 1/2



<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2022/2157-yhteisesti-sovitut-toimintamallit-ja-pelisaannot-kuntien-johtamisessa>

- Laadittu osana **Uuden sukupolven organisaatiot ja johtaminen -verkostoprojektia (2021–2022)**.
- Kunnissa on pohdittu näiden sopimista melko paljon varsinkin nyt syksyllä, kun takana valtuustokauden vaihtuminen ja toiveissa hyvän ”startin” saaminen luottamushenkilöiden työskentelyyn
- Taustalla myös useat tutkimukset ja kyselyt kuntakentällä tapahtuvasta häirinnästä, epäasiallisesta käyttäytymisestä, keskustelu- ja päätöksentekoilmapiiristä.
- Toimintamalleja on monenlaisia:
 - kuntastrategiaa linjaavat ja tarkentavat valtuustosopimukset, työskentelyä ohjaavat pelisääntösopimukset ja huoneentaulut, eettiset ohjeet, viestintäperiaatteet...

Ideoita ja apua kuntien päätöksenteon ja keskusteluilmapiirin kehittämiseksi 2/2

- **Teemoja oppaassa mm.**
 - prosessin aloitus, sen läpivienti kunnassa, sisällölliset teemat, kunnan päätöksentekoa koskeva lainsäädäntö, esimerkit kunnista

Mistä voidaan sopia?



Pohdinnassa Kuntaliitolla laajemmasta teemasta toiminnan ja vertaistuen kehittäminen ja mahdollinen tietotuotanto. **Mitä Kuntaliitto voisi tehdä yhdessä kuntien kanssa tämän asian parantamiseksi?**

Kestävän kehityksen strateginen johtaminen kunnissa 1/2

- Kyse ei ole kunnille uudesta tai niinkään erikseen rahoitettavasta tehtävästä
- Perustietoa siitä, mitä kestävä kehitys ja YK:n Agenda2030:n 17 SDG-tavoitetta tarkoittavat kuntien näkökulmasta
- Näkökulmia kunnan johtamisen eri tasoille ja eri toimintoihin
 - Kestävän kehityksen haltuunotto kuntaorganisaatiossa
 - Paikallinen analyysi: mitkä ovat omat haasteet, vahvuudet ja heikkoudet ja mitkä tulevat painopisteet
 - Kuntastrategia ja sitä toteuttavat ohjelmat
 - Kestävän kehityksen kokonaisuuden valuttaminen kunnan suunnitelmiin, ohjeistuksiin, asiakirjoihin ja prosesseihin
 - Kestävän kehityksen huomioon ottaminen yksittäisissä päätöksissä
 - Seuranta, arviointi, raportointi ja tarvittaessa strategisten tavoitteiden päivittäminen
- Kuntapäättäjän rooli kestävä kehityksen johtamisessa



KESTÄVÄN KEHITYKSEN STRATEGINEN JOHTAMINEN

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2022/kestavan-kehityksen-strateginen-johtaminen>

Kestävän kehityksen strateginen johtaminen kunnissa 2/2

Oppaassa työkalupakki kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa edistävistä työkaluista

... ja vaihtoehtoja on paljon!

Sähköinen hyvinvointikertomus

Valtuustosopimukset

Julkiset hankinnat

Strategiaa toteuttavat ohjelmat

Vuoden toimintasuunnitelma

Kestävän kehityksen raportti

Hyvinvointikertomus

Toimintakertomus

Kuntastrategia

Ilmiölähtöinen budjetointi

Kestävän kehityksen tavoitteiden vaikutusarviointi

Laadunarviointityökalu CAF

Olellisuusarvio

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi

Donitsitalousmalli

Kuntastrategian toteuttamisohjelmat

Konserniohjeet

Toimintakertomus ja tilinpäätös

Voluntary Local Review

Toimialan kehittämishjelmat

Muut kunnan eri asiakirjat, kuten hyvinvointi-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat

Talousarvio

Vapaaehtoinen valtuustokauden arviointi

Ilmastovahti

Osallistuva budjetointi

Sukupuolivaikutusten ennakoarviointi

KUNTA
LIITTO